

منابع آموزشی باز

در

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

ITC

مرکز تربیت مربی
دانشگاه های فنی و حرفه ای

سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور

منابع آموزشی باز

در

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

منبع: UNESCO-UNEVOC

کلیه حقوق این اثر متعلق به مرکز تربیت مربی و پژوهش‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای می‌باشد.

مرکز تربیت مربی و پژوهش‌های فنی و حرفه‌ای

۱۳۹۹

منابع آموزشی باز برای توسعه مهارت‌ها

فناوری دیجیتال نه تنها در زندگی و کار بلکه در آموزش مدرسه‌ای و شغلی-مهارتی نیز اهمیت زیادی پیدا کرده‌است. بمنظور تضمین جامعه‌ای جهانی با دسترسی فراگیر، جامع و عادلانه، وجود مواد آموزشی باکیفیت جهت آماده‌سازی فراگیران برای کار و زندگی یک عامل کلیدی است. تعداد زیاد پلتفرم‌های دارای "منابع آموزشی باز"، دسترسی به مواد آموزشی با کیفیت در زمینه توسعه مهارت‌ها را میسر می‌سازد. در روزگاری که توسعه دانش به طور فزاینده‌ای پویا و فعال شده‌است، "باز و آزاد بودن" منابع خود به عنوان یک عامل باکیفیت تلقی می‌گردد. در این یادداشت تخصصی، درک مزایای "منابع آموزشی باز" در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بسیار مهم و کلیدی است.

تعریف

"منابع آموزشی باز" شامل مطالب آموزشی، یادگیری و تحقیقاتی در قالب هر رسانه‌ای - چه دیجیتال یا شکل دیگر- است که در اختیار عموم قرار می‌گیرد و یا تحت مجوز باز منتشر شده‌اند که امکان دسترسی، استفاده، اقتباس و توزیع مجدد بدون هزینه و محدودیت فراهم می‌سازد.

لوگوی جهانی OER که دستان باز نشان از دانش مشارکتی و تجمعی در فعالیتهای مختلف آموزشی است.

OER Global Logo by Jonathas Mello, CC BY. The open hands stand for the collaboration and collective knowledge involved in OER practices.

اشکال مختلف منابع آموزشی باز

"منابع آموزشی باز" می‌توانند به اشکال مختلف باشد: از شکل کتب درسی تا برنامه درسی یا آموزشی، سرفصل‌های آموزشی، مطالب آموزشی دوره و یا یادداشت‌های تخصصی، سخنرانی، تکالیف آموزشی، آزمون، مطالب صوتی، تصویری و انیمیشن.

مطالب نوشتاری باز

اسلاید و
یادداشت‌های
سخنرانی

مطالب
چند رسانه‌ای

مطالب صوتی

تصاویر

انیمیشن

تکالیف
آموزشی

آزمون‌های
کوتاه

منابع آموزشی باز چیزی فراتر از منابع رایگان هستند:

دیوید ویلی - مدافع آموزش آزاد یا باز - معتقد است: بسیار مهم است که منابع آموزشی نه تنها به صورت رایگان در دسترس باشند، بلکه لازم است مجوزهای دیگری به کاربران داده شود تا بتوانند واقعاً منابع را باز نمایند. کاربران برای آنکه بتوانند از مزایای کامل چنین منابعی بهره‌مند شوند باید ۵ مجوز را داشته باشند.

منابع آموزشی در صورتی باز خواهند بود که این ۵ مجوز را داشته باشند:

مجوز اول: حفظ و نگهداری (Retain)

کاربران بتوانند اثر و کار را برای همیشه برای خود نگهدارند.

مجوز دوم: استفاده مجدد (Reuse)

کاربران بتوانند اثر و کار را برای مقاصد خود استفاده نمایند.

مجوز سوم: بازنگری و تغییر (Revise)

کاربران بتوانند آن منابع را اصلاح کرده، تغییر داده یا ترجمه نمایند.

مجوز چهارم: ترکیب مجدد (Remix)

کاربران بتوانند آن منابع را با منابع دیگر ترکیب کرده و کار جدیدی تولید کنند.

مجوز پنجم: نشر و توزیع مجدد (Redistribute)

کاربران بتوانند آن منابع را با افرادی دیگر به اشتراک بگذارند.

حفظ و نگهداری
کاربران بتوانند کار را
برای همیشه برای خود
نگه دارند.

استفاده مجدد
کاربران بتوانند کار را
برای مقاصد خود
استفاده نمایند.

بازنگری و تغییر
کاربران بتوانند آن منابع
را اصلاح کرده، تغییر
داده یا ترجمه نمایند.

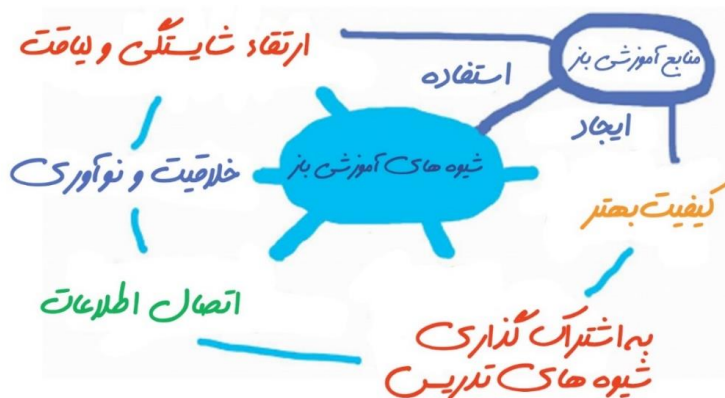
ترکیب مجدد
کاربران بتوانند آن منابع را
با منابع دیگر ترکیب کرده
و کار جدیدی تولید کنند.

نشر و توزیع مجدد
کاربران بتوانند آن منابع
را با افرادی دیگر به
اشتراک بگذارند.

منابع آموزشی باز و شیوه‌های آموزشی آزاد یا باز

منابع آموزشی باز چیزی فراتر از کتب درسی، یادداشت‌های تخصصی، متن سخنرانی، منابع چندرسانه‌ای و تصاویر هستند. سرفصلهای درسی و برنامه‌های آموزشی را می‌توان با مجوزهای آزاد منتشر کرد، و می‌توان آنها را در محتوای پروژه‌های آزاد یا باز استفاده کرد و بسط داد.

هدف از "شیوه و فعالیت‌های آموزشی باز" ایجاد دانش، مهارت و رفتارهایی است که از آموزش و یادگیری پشتیبانی کرده و آنها را بهبود می‌بخشد. استفاده از منابع آموزشی باز در واقع یک نوع کمک و پشتیبانی منحصر به فرد برای مریبان است چرا که فراگیران می‌توانند با استفاده از منابع آموزشی باز، مطالب بیشتری در کنار مطالب درسی شان دریافت کنند که باعث ایجاد یادگیری عمیق در کلاس درس و در سایر موسسات آموزشی می‌شوند."

پتانسیل و تاثیرگذاری منابع آموزشی باز در بهبود دسترسی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای باکیفیت چیست؟

پژوهش اکتشافی توسط رابرت شوور^۳ و بن جانسن^۴

در سال ۲۰۱۷، شبکه بین‌المللی مراکز تخصصی آموزش فنی و حرفه‌ای (یونیوک-یونسکو) با هدف ترسیم چشم‌انداز بکارگیری منابع آموزشی باز به ۲ تن از پژوهشگران ماموریت داد تا با انجام پژوهش و ارائه پیشنهادات به ارتقا و پشتیبانی از منابع آموزشی باز و دیگر شیوه‌های آموزشی مرتبط از قبیل موک^۵ در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کمک کنند.

^۱Open Education Practice (OEP)

^۲Robert Schuwer

^۳Ben Jansen

^۴MOOC

این مطالعه توسط رابرت شوور، مسئول میز یونسکو در بخش منابع آموزشی باز و بکارگیری آن توسط مربیان/معلمان، فراگیران و موسسات در دانشگاه علمی کاربردی فونتیس^۱ شهر آیندهون هلند و بن جانسن، یکی از پژوهشگران در این بخش انجام شد. در دوره زمانی ژوئن تا نوامبر ۲۰۱۷ از طریق مرور ادبیات، مشاهده و انجام ۱۰ مصاحبه با کارشناسان حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و منابع آموزشی باز، داده و اطلاعات گردآوری گردید. بعلاوه نتایج مطالعه از طریق کنفرانس مجازی در پورتال و تالار گفتگوی مجازی یونیوک (TVET Forum) به اشتراک کلیه کارشناسان مراکز عضو رسید و اطلاعات بیشتر در خصوص تجربیات و نقطه نظرات تخصصی در موضوع مورد نظر گردآوری گردید.

نتایج مطالعه نشان داد که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، اغلب یک حوزه فراموش شده در فضای منابع آموزشی باز است. بنابراین هیچگونه پژوهش در این خصوص انجام نشده بود. بیشتر موارد به نقش منابع آموزشی باز در آموزش عالی، آموزش متوسطه و مدرسه پرداخته است. محققان فقط چند مورد محدود منابع آموزشی باز در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای پیدا کردند. بعلاوه پژوهش نشان داد دانش و آگاهی بسیار کمی در زمینه منابع آموزشی باز و شیوه‌های آن بین فعالان و سیاست‌گذاران حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وجود دارد. در عین حال، پژوهش نشان داد که به طور قوی به پتانسیل منابع آموزشی باز در کمک به وظیفه مهارت‌آموزی افراد جامعه نیاز است. بسیاری از اعضای جامعه آموزش فنی و حرفه‌ای معتقداند که افزایش تعداد و بکارگیری منابع آموزشی باز به دسترسی بهتر و در نتیجه به توسعه عدالت آموزشی و همچنین کیفیت بالاتر و بازدهی بیشتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌انجامد.

منابع آموزشی باز در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

منابع آموزشی باز در آموزش های فنی و حرفه ای: فهرست خدمات

در ادامه فهرستی از منابع موجود در یونیوک که خدمات منابع آموزشی باز ارائه می دهند، آورده شده است:

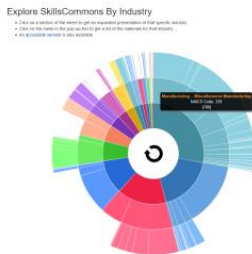
- موسسه فناوری ماساچوست

- Oasis

- Skills Commons

- TESDA Online Program

- TVET Academy

- YouTube

ارتقاء مهارت افراد بیشتر از طریق تکنولوژی و همینطور منابع آموزشی باز میسر است

هدف ۴ توسعه پایدار تضمین آموزش با کیفیت، جامع و فراگیر و عادلانه و ترویج فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همه تا سال ۲۰۳۰ است. یکی از اهداف آن افزایش تعداد جوانان و بزرگسالانی است که مهارت‌های مناسب - مثل مهارت‌های فنی و حرفه‌ای - برای اشتغال، مشاغل شایسته و برای کارآفرینی را دارند.